

Nacka tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Avdelning 3

Målnr P 4624-16

Stockholms Naturskyddsförening m.fl. ./ Stockholm kommun (staden) angående detaljplan avseende fastigheten Stockholm Kristineberg 1:10

Efter medgivet anstånd får staden anföra följande.

Stadens inställning

Staden yrkar att överklagandena från Stockholms Naturskyddsförening och facebookgruppen Rädda Ekarna på Kungsholmen ska avvisas på den grunden att de inte har klagorätt.

Omständigheter

Klagorätt

Enligt 13 kap. 12 § plan- och bygglagen (2010:900) får en sådan ideell förening eller annan juridisk person som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken (1998:808) överklaga ett beslut att anta en detaljplan som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Staden gör gällande att ett genomförande av detaljplanen inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan och att Stockholms Naturskyddsförening och facebookgruppen Rädda Ekarna på Kungsholmen därmed inte har klagorätt.

Varken Stockholms Naturskyddsförening eller facebookgruppen Rädda Ekarna på Kungsholmen har åberopat någon annan omständighet som kan ge dem klagorätt. Såvitt framkommit innehar

de inga rättigheter i någon berörd fastighet som gör dem till sakägare. Inte heller har framkommit att de hyr någon lokal i en fastighet enligt fastighetsförteckningen eller någon övrig omständighet som innebär att de ska likställas med sakägare.

I fråga om facebookgruppen Rädda Ekarna på Kungsholmen gör staden gällande att en facebookgrupp inte kan anses utgöra en sådan miljöorganisation som avses med 16 kap. 13 § miljöbalken.

I förarbetena till miljöbalken diskuterades vilka krav som en miljöorganisation ska uppfylla för att få klagorätt. Därvid fokuserades på miljöorganisations syfte och verksamhetsmål, antal medlemmar, varaktighet, öppenhet för alla m.m. Däremot finns ingen vägledning i fråga om krav på organisationsform. Genom att lagstiftaren valt att använda begreppen "organisation", "förening" och "annan juridisk person", får det ändå anses klarlagt att lagstiftarens syfte inte har varit att ge klagorätt åt vilken lös sammanslutning som helst, utan att det krävs någon typ av fast organisation, exempelvis med en styrelse eller andra utsedda företrädare och ett av medlemmarna gemensamt beslutat syfte för verksamheten.

En facebookgrupp uppfyller enligt stadens uppfattning inga sådana krav. En facebookgrupp kan bildas genom att någon klickar på "*Skapa grupp*" i Facebook. Om det är en offentlig grupp räcker det med att klicka på "*Gå med i grupp*" för att bli medlem. En facebookgrupp är normalt enbart ett uttryck för att ett antal personer har intresse av att följa inlägg inom ett visst ämnesområde. Staden har inte heller kunnat se att medlemmarna i facebookgruppen Rädda Ekarna på Kungsholmen har utsett någon specifik företrädare. Facebookgruppen har inte visat att Ea Hamilton, som ingett överklagandet, har utsetts av facebookgruppens medlemmar att företräda gruppen med rätt att överklaga detaljplaner.

Till stöd för att en facebookgrupp inte kan anses utgöra en sådan miljöorganisation som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken åberopas dom meddelad av Förvaltningsrätten i Luleå den 3 november 2017, mål nr 2475-17.

Stadens beslut om miljöpåverkan

Stockholms Naturskyddsförening har hävdats att stadens beslut, att detaljplanen inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan, inte har tillkommit i laga ordning.

Staden bestrider detta. Staden har inledningsvis gjort en behovsbedömning om genomförandet av planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan i miljöbalkens mening. Bedömningen har under planarbetet förstärkts av de fördjupade utredningar som tagits fram som underlag för detaljplanen. Behovsbedömningen har gjorts med stöd av kriterierna i bilaga 4 till Förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar (MKB-förordningen) och den har redovisats i planbeskrivningen sid. 17-18 tillsammans med en beskrivning av förslagets miljökonsekvenser. Länsstyrelsen, andra myndigheter och allmänheten har getts tillfälle att yttra sig över stadens ställningstagande, såväl vid samråd som vid granskning av planen.

Stockholms Naturskyddsförening har kritiserat att behovsbedömningen inte är tillräckligt redovisad. Staden anser att stadens ställningstagande i frågan om miljöpåverkan framgår tydligt och att beskrivningen av planens miljökonsekvenser ger tillräckligt underlag. Staden har även redovisat sina kommentarer med anledning av föreningens synpunkter i samrådsredogörelsen för planen. Några närmare bestämmelser om en behovsbedömnings omfattning eller hur underlaget för den ska redovisas finns inte i de bestämmelser i 6 kap. miljöbalken eller i MKB-förordningen som är tillämpliga i fråga om den aktuella detaljplanen.

Frågan om fel vid behovsbedömningen

Stockholms Naturskyddsförening har hävdade att arbetet med behovsbedömningen innehåller ett formellt fel, eftersom miljöförvaltningen inte yttrat sig. Föreningen har även hänvisat till länsstyrelsens yttrande den 14 november 2011 där länsstyrelsen anför att behovsbedömningen inte är tillräckligt motiverad och att ett större område behöver behovsbedömas.

Staden bestrider att något fel har begåtts. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har yttrat sig under planarbetet vid samrådet och lämnat synpunkter på förslaget som grundas på miljöförvaltningens underlag. Att miljöförvaltningen valde att avstå från att lämna ett särskilt yttrande i samband med den tidiga behovsbedömningen innebär inget fel.

Länsstyrelsens yttrande, som föreningen har hänvisat till, syftar på länsstyrelsens ståndpunkt att underlaget behöver kompletteras med en analys av samhällsriskerna och att den bör omfatta ett större område. Samhällsrisk är en metod som används för att bedöma hur många som samtidigt vistas inom ett stort område (normalt en

kvadratkilometer) i kombination med vilken sannolikhet för olyckor med farligt gods som föreligger. Frågan om bebyggelse kan bli olämplig med hänsyn till risken för olyckor är en av länsstyrelsens grunder för att upphäva kommunala beslut om detaljplaner. För den aktuella detaljplanen har länsstyrelsens synpunkter i allt väsentligt tillgodosetts under planarbetet, vilket framgår av länsstyrelsens beslut att fastställa antagandet av detaljplanen.

Frågan om staden har gjort en riktig bedömning av planens miljöpåverkan

Detaljplaner vars genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska bedömas enligt särskilda regler i miljöbalken. Reglerna innebär bland annat att en miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas. Det är den kommun som upprättar planen som bedömer om planen träffas av bestämmelserna i miljöbalken.

Staden bedömer att genomförandet av detaljplanen inte medför en betydande miljöpåverkan i miljöbalkens mening. Skälen för denna uppfattning är följande.

Planområdet är begränsat till ett litet område i Stockholms innerstad. Marken är delvis redan exploaterad av en kontorsbyggnad och en trafikplats vid Essingeleden. För att frigöra området för ny bebyggelse har trafikplatsens av- och påfartsramper rivits och ersatts av nya. Planen ersätter tidigare stads- och detaljplaner för området.

Planen medför en negativ påverkan på naturvärden genom att ett mindre naturområde med äldre träd försvinner, huvudsakligen i planområdets södra del där Essingeleden korsar Drottningholmsvägen. Det påverkade området utgör en liten del av ett kärnområde för ek, vars viktigaste delar inte berörs av detaljplanen. Att nio äldre ekar försvinner i utkanten av ett område som omfattar omkring 100 ekar varav 43 räknas som äldre, bedöms inte medföra någon samlad miljöeffekt av betydelse, varken i fråga om nationella eller regionala naturvärden eller i fråga om den biologiska mångfalden. Åtgärder ska vidtas för att så långt möjligt begränsa de biologiska konsekvenserna av de borttagna träden.

Planen bedöms inte medföra att riskerna för människor på grund av olyckor på Essingeleden förvärras, om de planerade byggnaderna får ett lämpligt utförande. Det regleras genom bestämmelser i detaljplanen. Detaljplanen innebär att planområdets användning och bebyggelse ändras, men inte på något sätt som kan skada

kulturvärden eller avviker från vad som är normalt i den innerstadsmiljö som området ingår i.

Mot denna bakgrund har stadens slutsats varit att planens begränsade miljökonsekvenser kan hanteras inom ramen för detaljplanearbetet och att en utvidgad miljöbedömning enligt miljöbalkens regler med en särskild MKB därför inte har krävts. Staden har under planarbetet redovisat miljökonsekvenserna i planbeskrivningen och de utredningar som utgör underlag för denna.

Naturvärden

Stockholms Naturskyddsförening har hävdade att stadens ställningstagande i fråga om miljöpåverkan är felaktigt med hänsyn till påverkan på naturvärden. Föreningen hänvisar därvid bland annat till en underlagsrapport, *Sammanställning av naturvärden. Detaljplan för del av fastigheten Kristineberg 1:10*.

Staden vill understryka att underlagsrapporten redovisar en stor del av kärnområdet för ek och inte enbart den begränsade del som berörs av planområdet. Av bilden och bildtexten på sid. 11 i rapporten redovisas att det totalt finns 101 ekar inom detaljplanen och dess närområde. Ett fåtal av dessa, 13 st, finns inom planområdet. I fråga om gamla ekar med en diameter på 80 cm eller mer finns det 43 st i området varav flertalet är belägna i ett område nordväst om planområdet på naturmark vid Kristinebergs idrottsplats. Inom planområdet finns enbart 9 nio gamla ekar med diameter 80 cm eller mer.

Av en kartbild på sid. 5 i underlagsrapporten framgår att det berörda området (område 8 i kartbilden) utgör en relativt isolerad enklav i ett mycket större område som bedömts vara av naturvärdesklass 2 *Mycket högt naturvärde av regionalt intresse*.

I planbeskrivningen sid. 7 redovisas en karta från Ekdaten 2007 som visar större ekar med en diameter över 1 meter. Av bilden framgår att det enbart finns fyra sådana inom planområdet och att de inte står i något direkt samband med det mycket stora antal grova ekar som finns på andra platser i omgivningarna.

Mot ovanstående bakgrund har staden ansett att detaljplanens påverkan på naturvärdena gäller ett fåtal träd på en begränsad plats utan nära samband med de viktigaste delarna av kärnområdet för ek och att påverkan därför inte är av den omfattning att den kan

betraktas som betydande miljöpåverkan i miljöbalkens mening. Genom det fåtal träd som berörs bedöms inte heller att förutsättningarna för förekomsten av rödlistade arter inom kärnområdet för ek påverkas i någon väsentlig omfattning.

Detaljplanens konsekvenser för naturvärden begränsas dessutom genom kompensationsåtgärder. På grund av trädens ålder och placering är deras naturvärde inte ersättningsbart med återplantering av likvärdiga träd. Kompensation planeras i stället genom återplantering av yngre skogsek. De nya träden får inte samma naturvärde som de borttagna, men de kan bidra till förnygring av ekbeståndet så att kärnområdets naturvärden bevaras på lång sikt. Fällda trädstammar kan tillvaratas genom att så kallade faunadepåer, eller vedkyrkogårdar, skapas och att stammar placeras i liknande naturmiljö, som den de tagits bort från.

Staden anser att detaljplanen innebär en god hushållning med marken, vilket redovisas i planbeskrivningen sid. 18. Det har inte bedömts vara möjligt att bevara naturvärden och ekar inom planområdet och samtidigt bebygga det bullerutsatta området med en ändamålsenlig kontorsbebyggelse, som kan skärma bakomliggande park och planerade bostäder. Inom stadsutvecklingsområdet har fokus i stället lagts på att spara det värdefulla ekbeståndet öster om slottet (utanför planområdet), som har bedömts ha större betydelse för naturvärden och en större andel gamla ekar. Motivet är att bevara större sammanhållna grönområden, eftersom det ger bättre förutsättningar för det lokala ekbeståndets överlevnad och större rekreationsvärden.